

Werkstuk Scholieren.com

Samenvatting Filosofie Wijsgerige Antropologie (Via Delta)

Rox

Filosofie van de 1e & 2e periode 2003 – 2004 Hoofdstuk 1

- Doelgericht handelen = handelen met je ratio -> het vermogen hebben om het beste middel te kiezen om een bepaald doel te bereiken
- Waardegericht handelen = handelen met je ratio, maar je ook afvragen of je doel wel moreel aanvaardbaar is

Win

een weekend Breda met 3 vrienden en...

ontdek de leukste studentenstad van het zuiden!

KLIK HIER →

OPEN DAG 7 november a.s.

Aangeboden door:

NHTV internationaal hoger onderwijs Breda

een weekend Breda met 3 vrienden en...
Win Ontdek de leukste stad van het zuiden!
 Aangeboden door: NHTV Internationaal hoger onderwijs Breda
 OPEN DAG 7 november a.s.

scholieren
 .com

- Freudiaanse vergissing = iem met grote neus -> wilt u suiker in uw neus->
- Onze gewaarwordingen zijn intrinsiek subjectief -> ze zijn afhankelijk v onze individuele positie in de wereld en het soort persoon dat we zijn
- Intersubjectief = het heeft een 'uiterlijke' kant, die voor iedereen waarneembaar is
- Hermeneutiek = vinden vd waarheid in iets wat iemand zegt -> dit "vertalen"
- Dualisme = mens heeft een lichaam & een geest (geest = niet – materiële substantie)
- Monisme = mens bestaat uit 1 substantie (meestal lichaam) -> vorm v materialisme
- Materialisme = alles bestaat uit materie, niets anders (geen geesten dus)
- Idealisme = er bestaan alleen geesten en de producten daarvan (= ideeën) -> materiële wereld bestaat alleen voor zover zij in als idee in ons bewustzijn aanwezig is
- Historisch-dialectisch materialisme = stroming v materialisme (Marx & Engels) -> materiële is grondslag voor alle facetten vh leven -> materiële bepaalt ook bewustzijn
- Marx' dialectisch materialisme -> materiële beïnvloedt bewustzijn + verandert dit -> veranderde bewustzijn werkt weer in op materiële omstandigheden
- Na dualisme & monisme heb je ook: Twee Aspecten Theorie
- Twee Aspecten Theorie = lichamelijke & geestelijke verschijnselen zijn 2 aspecten v hetzelfde (materieel of immaterieel)
- Objectiviteit = standpunt wordt niet beïnvloedt door iemands individuele positie in de wereld + type persoon dat hij is
- Intersubjectiviteit = een door alle subjecten ve bepaalde gemeenschap gedeelde mening (wetenschap)
- Materialisme -> lichaam bestaat uit hersenen (hardware) en mentale toestanden (software) -> lichaam = computer -> mentale toestanden zijn versch. programma's
- Intentionaliteit = ergens op gericht zijn -> je denkt aan je huis en dan zie je t voor je
- Intentionele relatie = vriendschapsrelatie -> vriend hoeft er niet altijd te zijn, maar zit wel in je hoofd
- Oorzakelijke relatie = mier heeft stalin nooit gezien, mr maakt d.m.v. te lopen toch portret v hem -> er is sprake ve oorzaak & gevolg in relatie tussen mier & portret
- Interne toestand = totaal v menselijke mentale toestanden
- 3 x vervreemding bij fabriekarbeid (steeds hetzelfde maken):
 1. Arbeider vervreemdt vh product -> arbeid is niet meer v zichzelf

2. Lichamelijke vervreemding door zwaar & geestdodend werk

3. Mens vervreemdt zich v speciale rol 'als mens' -> mensen verwerklijken zich in hun arbeid -> daarom onderscheidt mens zich v dier

- Interactie = wisselwerking tussen mens onderling
- Strategisch handelen = niet gericht op menselijk contact, mr op manipulatie vd ander ten bate v eigen doeleinden
- Frankfurter Schule = Kritische theorie = neo-marxistische beweging -> neutraal wetenschappelijk onderzoek is niet haalbaar
- Genderwaarden = bijv. vrouw heeft mogelijkheid om kinderen te baren & zogen
- Vooral door kunstenaars kwam er weer aand8 voor gevoel
- Existentialisme = mensen zijn vrije individuen, die zelf het soort leven dat ze leiden, moeten kiezen -> mens is gedoemd tot vrijheid -> je kan niet meer verontschuldigen met: 'ik heb mezelf niet gemaakt, maar mijn ouders' -> ieder mens krijgt verantwoordelijkheid voor zichzelf
- Structuralisme = leven speelt zich af binnen instanties en structuren -> we zijn niet vrij + geen zelschepping -> structuur bepaalt wie je bent
- Determinatie = mens wordt volledig bepaald door structuren om hem heen
- Gedrag v dieren is te beschrijven in termen ve stimulans (prikkel) & respons (reactie)
- Behaviorisme = mensen kan je alleen beschrijven ad hand v waarneembaar gedrag -> werken met stimulans & respons
- Egocentrisme = zelfontplooiing/zelfverwerklijking vh individu wordt belangrijkste doel in het leven -> anderen worden slechts als instrument gezien om doe l te bereiken
- Altruïsme = je stelt ten dienst v anderen
- Authenciteit = uniek zijn
- Communitarisme = niet het individu, maar het belang vd gemeenschap/commune staat centraal
- Sociobiologie = jezelf opofferen met het vooruitzicht dat je iets/iemand redt dat veel belangrijker voor je is (zoals je kind/vaderland) -> overlevingsdrang v onze genen
- Transcendente ervaringen -> krijg je d.m.v. religie/kunst/sex/drugs

Thomas van Aquino

- De goddelijke openbaring = ingegoten kennis
- God is gelijk aan menselijk verstand
- Materie = passief
- De geest is actief, dus die moeten we ontwikkelen
- Neoplatonisch denken = tegenstelling van lichaam & geest
- Thomas bestudeert relatie tussen het zijn en de essentie van het zijn -> doet dit m.b.v. potentia (vermogen) & actus (werkelijkheid)

- Ziel = immaterieel, zuivere vorm -> onsterfelijk
- Denkt ook in de 3 vermogens (zie Aristoteles)
- Mens moet 3 dingen weten:
 1. wat hij moet geloven
 2. waarnaar hij moet verlangen
 3. wat hij moet doen

Plato

- Dualisme
- Kennis is voor Plato -> herinnering
- De mens bestaat uit een lichaam en een ziel -> ziel bestaat voor geboorte en blijft ook bestaan na dood -> lichaam is v secundair belang

Aristoteles

- Ratio
- Aristoteles was bekend in de ME omdat de Arabieren het doorgegeven hadden
- Mens wordt gekenmerkt door 3 kenmerken:
 1. het vegetatieve vermogen -> het vermogen te leven (deelt mens met planten)
 2. het sensitieve vermogen -> het vermogen om te voelen (deelt mens met dieren)
 3. het rationele/intellectuele vermogen -> vermogen tot (na)denken, hierdoor scheidt de mens zich v dieren en planten af
- het doel vd mens = kennis verkrijgen, hierdoor verwerkelijkt de mens zich
- dit streven naar verwerkelijking = entelecheia (telos + echein -> voltooid zijn)
- mens streeft er van nature naar een redelijk mens te zijn -> daarin vindt hij gelukzaligheid -> eudaimonie
- alles heeft een doel

Spinoza

- monist
- Spinoza zegt: er is maar 1 substantie -> alles wat bestaat kan worden herleid naar 1 ding: God -> res cogitans en res extensa (geestelijke en lichamelijke substanties) zijn attributen van God
- God is oorzaak voor wisselwerking tussen geest & lichaam
- God is zeer belangrijk voor hem -> alles komt v God
- Spinoza = monist en denk dat de mens Goddelijk is
- Ook Spinoza vond de natuur erg belangrijk

Descartes

- Dualist
- Leidde veel ideeën af v Plato
- Rationalist -> verstand/ratio is enige bron v kennis -> zintuigen verschaffen ons verwarde & onzekere info omtrent de werkelijkheid

- Kennis komt niet uit ervaring, mr uit ons verstand op basis v aangeboren ideeën
- “Cogito ergo sum” = “Ik denk, dus ik ben”
- 2 substanties: geestelijke substantie (res cogitans) & lichamelijke substantie (res extensa) -> dualisme
- Aard v geestelijke substantie = denken
- Aard lichamelijke substantie = uitgebreidheid
- Wisselwerking v 2 substanties vindt plaats in pijnappelklier & hersenen

Marx

- Materialist
- Karl Marx begon met het begrip vervreemding
- Marx: “De maatschappelijk-sociale onderbouw bepaalt de ideologische bovenbouw (wat juist en niet juist is). Voorbeeld: de verhouding arm & rijk bepaalt hoe mensen denken
- Marx bouwt voort op de filosoof, Aristoteles -> het idee dat je jezelf moet verwerkelijken

Democritus

- Materialist
- Natuur is uit versch. basiselementen opgebouwd -> elementen zijn onveranderlijk & eeuwig + vormen voortdurend wisselende samenstellingen -> elementen = atomen
- Gelooft wel in ziel -> ziel bestaat uit de fijnste atomen

Rousseau

- Natuur versus gevoel -> gevoel
- Natuur = voorbeeld voor mens
- 19e eeuw: natuur krijgt iets goddelijks, heiligs
- Romantiek: kunstenaar & filosoof worden verenigd in 1 persoon -> kunstenaar verenigt mens als natuurwezen met mens als cultuurwezen

Sartre

- Existentialist
- Mens heeft geen aangeboren karakter/natuur -> mens heeft het vermogen zichzelf te scheppen
- Zelfschepping is moeizaam proces, maar je mag het niet ontlopen door jezelf in een structuur/systeem te zetten

Foucault

- Structuralist

Skinner

- behaviorist
- Skinner-box = hij bestudeerde hierin op systematische wijze gedrag v dieren -> je kan dieren africhten
- Idee: mensen kan je ook africhten d.m.v. straf & beloning
- "Walden Two" -> perfecte samenleving met "neppe" mensen

Taylor

- Communitarist
- Instituties, zoals taal, religie, kunst, politiek etc. vormen de belichaming v zelfontplooiing -> gemeenschap speelt belangrijk rol bij het vormen ve identiteit

Wilson

- Sociobioloog
- Substantie = datgene wat op zichzelf staat, dat niets anders nodig heeft en dat niet tot een ander begrip herleid kan worden
- Metafysica = wat na de natuur komt -> probeert een rede te geven voor wat boven de natuur uit stijgt
- Postmodernisme = na 1945 -> men twijfelde of mensen wel zo rationeel denken
- Postfeminisme = het idee dat mannen en vrouwen gelijk zijn
- Genderwaarden = biologische verschillen, bijv: een vrouw kan kinderen baren
- Emancipatorische kracht van het marxisme = arbeiders/vrouwen worden onderdrukt -> die helpen ze
- Anti – globalisten: willen niet allemaal kapitalistische landen en dat multinationals overal de baas zijn
- Existentialisme = je kunt doen wat je wilt -> vrijheid -> veel zelschepping
- Heidegger zei: "Dasein zum Tode" (bestaan tot de dood)
- Sartre: iedereen heeft de plicht zin te geven aan zijn leven -> wilde vrijheid
- Structuralisme = je bent niet vrij, maar juist gebonden aan regels (aan de structuur) -> veel discipline
- In 1935 werd Heidegger recto-magnifique aan een universiteit -> hij had dus banden met nationaal-fascisten
- het postmodernisme van 1650-1850: denken dat de ratio de wereld onzichtbaar maakt en dat hij daardoor dus gemaakt kan worden
- als je iets begrijpt, dan heb je er grip op, dan kan je de wereld verbeteren
- na 1945: als de mens dingen zoals concentratiekampen kon bedenken, kan je dan nog spreken ve betere wereld
- 17e eeuw = eeuw v/d ratio -> zintuiglijke waarnemingen zijn bedrieglijk -> Descartes
- 18e eeuw = eeuw v/d Verlichting:
 - onder leiding van verstand kon je komen tot beheersing

- kennis = macht
- je kunt dus ook de wereld verbeteren
- heel optimistisch, omdat ze dachten dat ze wereld konden verbeteren
- Kant: "Aufklärung sei der Ausgang des Menschen aus seinen selbstverschuldeten Unmündigkeit" (hij wilde dus dat iedereen rationeel werd -> geen bijgeloof & geen geloof)
- Kant + Voltaire = geloof houdt mensen dom
- Kant gelooft wel in God -> hij vond God een morele norm -> iedereen behandelen zoals je zelf behandeld wil worden
- Sapere au de = gebruik je verstand, durf je eigen verstand te gebruiken
- Natuur = dood ding dat je kon manipuleren
- 1800: wij zijn deel v/d natuur en we kunnen de natuur ook meemaken -> we zijn een onderdeel van de natuur -> gevoel wordt belangrijker
- Natuur = wat we ongerept aantreffen
- Cultuur = alles waar we bij ingegrepen hebben
- M.b.v. onze rede hebben we van de natuur, cultuur gemaakt
- Kenmerk van de Verlichting = ze hoopten dat iedereen zijn verstand ging gebruiken zodat de wereld beter zou worden
- Ratio: 16e – 18e eeuw -> mensen moeten hun verstand gebruiken om de wereld beter te begrijpen, dan heb je meer grip op de wereld -> oftewel een betere wereld (modernisme)
- Idee v/d Verlichting = alleen ratio, geen emoties

- Rond 1800: Romantiek
- Romanticus vond dat hijzelf een onderdeel v/d natuur was -> natuur heeft ziel
- Natuur & God = hetzelfde
- Spinoza: God is gelijk a/d natuur -> Descartes vond dit niet, want hij geloofde in de ratio -> God stond buiten de 2 substanties
- Pijnappelklier = wisselwerking van lichaam & geest
- Teleologie (bladzijde 9 & 10) -> Aristoteles zijn doel-oorzaak -> alles heeft een doel
- Hermeneutiek -> 1820
- In 1600 had je mensen zoals Gallileï -> mensen zeggen dan opeens dat de aarde om de zon draait -> dit werd niet geaccepteerd